

“Na 15 jaar zijn we nog steeds bij elkaar”

Een volwassen Asperger kan geen relatie voor het leven opbouwen. Veel klinici zijn nog steeds van mening dat het niet kan. Men ziet daarbij echter wel iets over het hoofd. Mensen met autisme kunnen langs verstandelijke weg – stapje voor stapje – relationele vaardigheden ontwikkelen, in plaats van langs intuïtieve weg. Partners zien aantrekkelijke eigenschappen als vriendelijkheid, betrouwbaarheid en kwetsbaarheid. Gisela en Chris schreven samen een boek. “Een Asperger relatie.” Zij geven in eenentwintig hoofdstukken om beurten hun kijk op belangrijke aspecten van hun relatie. Naar aanleiding van het boek interviewden Annemieke Boelsma en Agnes Weber hen per e-mail.

DOOR ANNEMARIEKE BOELSMA EN AGNES WEBER

Hebben jullie het gevoel gehad, door het autisme van Chris te worden bedrogen?

Gisela: “Ik begrijp niet goed wat bedoeld wordt met deze vraag. Of ik het gevoel heb dat het niet eerlijk tegenover mij is dat Chris autistisch is? Nee, ik heb een keus, ik blijf bij hem, autisme of niet. Hij heeft die keus niet. Autisme geeft hem kracht, maar veroorzaakt ook een hoop spanning in zijn dagelijks leven. Als er iemand het gevoel zou moeten hebben dat dit oneerlijk is, is het Chris.”

Chris: “Ik zie niet hoe je bedrogen kunt worden door een handicap. Handicap is de naam die mensen geven aan hoe sommige mensen zijn. De werkelijkheid verandert niet louter door er een etiket op te plakken. Verder begrijp ik de vraag niet echt. Deze vraag lijkt ook helemaal niet aan mij gericht.”

Jullie zeggen dat communicatie het grootste obstakel is in jullie relatie?

Gisela: “Communicatie bestrijkt een breed terrein. Ik geloof dat de problemen met niet-verbale communicatie, zoals gezichtsuitdrukking, erg belangrijk zijn. Dat soort dingen mist Chris.”

Chris: “Ik ben niet de aangewezen persoon om kritiek te kunnen geven op communicatie, of op wat de gebrekkige communicatie veroorzaakt. In praktische bewoordingen: ik begrijp dat mijn ogenschijnlijke onvermogen eraan te denken simpele boodschappen door te geven soms grote problemen kan veroorzaken.

Ook vind ik het erg moeilijk mijn gevoelens verbaal te uiten. Dat komt niet doordat ik het niet wil of door een gebrek aan gevoelens, eerder het tegenovergestelde.”

“Chris: Gisela belt mij soms zomaar op mijn werk, ze houdt altijd rekening met wat ik lekker vind als we boodschappen doen.”

Wetenschappers zeggen dat mensen met autisme geen empathische vermogens hebben. Hoe denken jullie daarover?

Gisela: “Het woord ‘empathie’ betekent voor mij het ‘voelen van iemands gevoelens’. Chris doet dat volgens mij niet. Als hij narigheid herkent, dan moet dat wel buitengewoon zichtbaar zijn.

Hij maakt zich zorgen om die persoon. Hij ziet niet graag lijden, maar weet niet altijd wat hij eraan moet doen.”

Chris: “Ik begrijp niet wat bedoeld wordt met ‘empathie’ en ‘haar emoties voelen’. Ik kan de emoties van een ander niet voelen omdat die zich in het innerlijk van die ander afspelen en niet iets gemeenschappelijks zijn. Het uiten van emoties door een ander kan echter wel overduidelijk zijn; alleen weet ik niet altijd wat ik er mee moet doen. Dit lijkt mij een typisch Asperger antwoord!”

Gisela, veel mensen met een partner met autisme koesteren wrok tegenover hun echtgenoot.

Gisela: “Ja, ik denk dat gevoelens van wrok bestaan. Doorgaans worden ze opgebouwd in de periode dat men nog niet bewust is van de aanwezigheid van het Syndroom van Asperger.

De niet autistische partner heeft de gebruikelijke verwachtingen die men redelijkerwijs van een partner mag hebben. De persoon met autisme is niet in staat hieraan te voldoen, omdat de verwachtingen in de relatie totaal verschillend zijn. Het resultaat is dat bei-

de partners ongelukkig zijn. Zolang men niet weet dat autisme de oorzaak is van de problemen, groeit de wrok alleen maar. Het is van belang je te realiseren dat niet alle personen met autisme hetzelfde zijn. Zij hebben verschillende persoonlijkheden en het autisme laat zich ook verschillend zien.

Kennis en begrip van hoe het autisme en de manier waarop iemands denken door het autisme beïnvloed wordt, is een echte sleutel. Een sleutel tot het aangaan van een succesvolle relatie met iemand uit het autistisch spectrum. Het is van belang dat beide partners de diagnose accepteren, alsmede de gevolgen die dat heeft voor wederzijds onbegrip.”

Gisela, hoe laat je frustraties en boosheid zien?

Gisela: “Nu ik meer over autisme weet, heb ik geleerd dat het tonen van boosheid niet helpt door stemverheffing. Dat ik vaker nadenk over hoe ik mijn boosheid kan uitdrukken. Of mijn boosheid kan laten verdwijnen, ook als ik mij nog steeds gefrustreerd voel. Ik heb een heel goede vriendin die ook bevriend is met Chris. Met haar kan ik praten omdat ik weet dat zij de moeilijkheden die we beiden gehad hebben, begrijpt. Natuurlijk heeft Chris niemand om enig probleem te delen, omdat hij niet over de communicatieve vaardigheden beschikt die daarvoor nodig zijn. Wat betreft boosheid, is het interessant dat veel mensen buiten het spectrum emotieloze, ratio-

neel geuite boosheid bedreigender vinden dan een woedeuitbarsting.”

Hoe uit Chris zijn liefde voor jou?

Gisela: “Die uitingen zijn zeker niet romantisch. Ik ben mij ervan bewust hoe anders zijn denken is. Ik houd daar rekening mee. Een gebaar van een echtgenoot zonder autisme kan als vanzelfsprekend worden ervaren terwijl het zoveel waardevoller wordt als het komt van een man met autisme.” Wanneer Chris iets voor mij heeft gedaan, zonder dat ik hem daarom heb gevraagd, is dat voor mij een uitdrukking van liefde. Hij zorgt voor mij. Hij heeft wel eens een romantisch gebaar gemaakt, maar alleen omdat hij zich ervan bewust is dat het verwacht wordt, en het is moeilijk voor hem om romantisch te denken. Maar verantwoordelijkheid naar mij toe en weten dat ik blij ben, zijn belangrijk voor hem. Dat is een uitdrukking van liefde die mij veel duurzamer is dan de rode ro-

“Chris: Gisela is altijd bereid naar mij te luisteren wanneer ik het gevoel heb een probleem te ervaren.”

zen die hij eens voor mij kocht. En daar ben ik blij mee.”

Chris, hoe verklaar je de wens om een relatie te hebben terwijl je er zoveel moeite mee hebt om relaties te onderhouden.

Chris: “Gelukkig voor mij, zijn Gisela’s vrienden en in het bijzonder haar collega’s, intelligente mensen. We hebben nooit een geheim gemaakt van mijn autisme, dus ze zijn allemaal op de hoogte. Als we hen bezoeken, voelt het soms alsof het niet bestaat. Ik kan gewoon mijzelf zijn. Maar vanzelfsprekend is het altijd aanwezig en ik denk dat de enige persoon die er problemen mee heeft, ikzelf ben. Soms wil ik deelnemen aan een gesprek maar ik kan het juiste moment niet vinden om te zeggen wat ik wil. Dat kan erg frustrerend zijn.

Er zijn wat gelegenheden geweest waar ik mij zo ongemakkelijk voelde dat ik uiteindelijk vertrok en in de auto ging zitten. Dit gebeurt met name op plekken waar ik niemand ken. Of als ik het gevoel heb dat ik niets gemeen heb met een van de aanwezigen. Als gevolg hiervan gaat Gisela soms alleen. Dit is gunstig voor ons beiden omdat het betekent dat ik wat tijd alleen door kan brengen (en laten we eerlijk zijn, dat is een goede zaak voor iemand met autisme, zolang het niet permanent is!) Zij kan gaan en staan waar ze wil en zichzelf vermaken zonder zich zorgen te hoeven maken over mij.

Aanvankelijk veroorzaakte mijn problemen in sociale gebeurtenissen wat wrijving tussen ons; dat hebben we nu opgelost.

Ik heb er vaak over nagedacht hoe het zou zijn om alleen te leven. Ondanks het feit dat het een aantrekkelijke optie lijkt op de korte termijn, denk ik echt dat het een zeer ongelukkig leven zou zijn."

Hoe ervaar je het als Gisela boos, verdrietig of een andere emoties heeft waar ze steun bij nodig heeft?

Chris: "Nu we zoveel tijd samen doorgebracht hebben, denk ik dat ik over het algemeen haar emoties herken. Als het mij niet direct raakt kan ik me daar zeer ongelukkig over voelen.

Bijvoorbeeld: situaties op het werk waar het lijkt dat zij niet rechtvaardig is behandeld. Wanneer iets voor haar gunstig is verlopen, maakt mij dat ook blij. Als haar emoties gericht zijn op mij, maak ik mij soms zorgen hoe ik moet reageren. Het is erg gemakkelijk voor mij om volledig verdiept te zijn in mijn eigen zorgen, hetgeen mij het gevoel geeft dat ik echt geen boodschap heb aan andermans

emoties. Ik moet daarvoor waken."

Chris, hoe reageer je als je met Gisela een probleem hebt?

Chris: "Ik overdenk mijn gedrag naar anderen altijd na afloop. Ik kan dan vaak niet aan de gedachte ontkomen dat ik mij vreemd gedragen heb. Ik blijf dan dingen denken als 'Ik wilde dat ik dat niet had gezegd' of 'Ik wilde dat ik dat niet had gedaan'. Het lijkt erop dat ik het meest verschillend ben van anderen, wanneer ik het meest ontspannen ben. Dat lijkt een beetje paradoxaal. Meestal betreft het slechts de manier waarop ik een zin heb geformuleerd of de manier waarop ik mijzelf heb geuit. Gelukkig ben ik niet van iedereen waarmee ik in contact kom, totaal vervreemd!"

Wat maakt dat jullie nog steeds samen zijn?

"Wat zullen we zeggen – een of ander cliché over hoeveel we van elkaar houden? Er zijn vele redenen. Die zijn

dezelfde als die van ieder ander stel dat een langdurige relatie onderhoudt die – meestal – werkt. We zijn gelukkig in elkaars gezelschap en zouden geen van beiden met iemand anders willen zijn."

Het boek van Gisela en Christopher Slater-Walker is uit het Engels vertaald. Het voorwoord is geschreven door Tony Attwood. ■

Het boek is verkrijgbaar bij de NVA en kost € 19,95, ISBN 90 5712 189 1.

Wilt u de website van Gisela en Chris bezoeken of hen een e-mail sturen dan kan dat via het adres van hun website. Denkt u er wel om dat als u contact wil de vraag wel in het Engels stelt.

<http://www.asperger-marriage.info/>. Wilt u gewoon uw verhaal kwijt aan Nederlandse lotgenoten, belt u dan met de informatie en advieslijn: 0900 288 47 63.

ADVERTENTIE

NU VERKRIJGBAAR! PICTOGENDA 2005

PICTOGENDA 2005

- geheel vernieuwd!
- in stevig kunstleren omslag, gaat meerdere jaren mee
- meer stickerpictogrammen
- met toffe kleurenpagina's, o.a. met een recept en een prijsvraag

EXTRA PICTOGRAMMEN NODIG?

Met de Pictogenda Printer kun je eenvoudig extra pictogrammen en afbeeldingen printen. Dit computerprogramma op CD-rom is een onmisbare aanvulling op de Pictogenda. De Pictogenda Printer verschijnt, net als de Pictogenda, ieder jaar in oktober in een vernieuwde editie.

PICTOGENDA PRINTER 2005

- extra oefenmogelijkheden, zoals het spel Memory
- meer printformaten en sjablonen toegevoegd
- printen tot en met december 2005, al vanaf G 9,45!

PICTOGENDA
Plak de dag

MEER INFORMATIE OF BESTELLEN?

Bohn Stafleu Van Loghum, Klantenservice
Antwoordnummer 2769, 3970 WJ Houten

030 666 37 36

www.Pictogenda.nl